

ELEKTRONİK SAYAÇLARDAN TÜKETİCİYE ÇIKAN FATURA

Yüzde 30 yazılım zammı

Abdullah CENKİLER

Konutlarda elektrik tüketimini ölçmek üzere 2000'li yıllardan itibaren elektro-mekanik sayaçların yerine takılan elektronik sayaçlarda, yazılım hatası nedeniyle tüketicilerden yüzde 30'lara varan oranlarda fazladan haksız yere para tahsil edildiği ve bugüne kadar milyonlarca dolar tutarında paranın enerji satan firmaların cebine girdiği anlaşıldı.

Bunu doğrulamak için, basit bir laboratuvar düzeneğinde yüz yılı aşkın zamandır güvenilir olarak kullanılmakta olan elektro-mekanik sayaçla elektronik sayaçın karşılaştırılması yapılmış, dengersiz 3 fazlı sistemlerde elektro-mekanik sayaçların doğru, elektronik sayaçların ise özellikle reaktif enerji ölçümlerinde tüketici aleyhine hatalı ölçüm yaptığı tespit edilmiştir.

Üstü örtülüyor

Elektronik sayaçların 3 fazlı dengesiz yüklerde hatalı ölçüm yaptığı evvelki yıllarda da gündeme gelmiş, TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsüne (UME) gerçek-

leştirilen testlerde bu hata tespit edilmiş ve konuya ilişkin bir rapor hazırlanmıştır. Ne var ki ilgili kuruluşlar bu raporu görmezden gelerek elektronik sayaçlardaki yazılım hatasını düzelterek yerde konuyu geçiştirmeye üstünü örtmeye çalışmışlardır.

Durumu daha belirgin olarak açıklığa kavuşturmak ve yurtdışında uygulamanın nasıl olduğunu saptamak üzere, Avrupa'nın enerji konusunda söz sahibi olan Leonardo Enerji'nin üst düzey bir teknik elemanına bu konuyu sorduk. Cevabı aynen şu oldu: **"Türkiye'de elektrik enerjisi işini düzenleyen ve satan kuruluşlar, tüketicii ya aptal yerine koyuyorlar ya da Elektrik Mühendisliği konusunda en ufak bir bilgi birikiminden yoksunlar. Ama hangisi olursa olsun bu kabul edilebilir bir durum değil."**

Aynı şekilde, yine dünyanın saygın kuruluşlarından biri olan Delhi Elektrik Düzenleme Kurulu, **"Tüketiciler tarafından kullanılan elektronik sayaçlarda yazılım hataları nedeniyle hesaplama ve faturaya yansıtma yanlışlıkları olabileceğini, bu durumda enerjiyi satan**

şirketlerin, yazılımı düzelterek sayaçların gerçek enerji sarfiyatını ölçmesini sağlamaları ve geçmişe yönelik elektrik faturalarını revize ederek tüketicilerden haksız olarak tahsil ettikleri parayı iade etmelerinin zorunlu olduğunu" belirtmiştir.

Ancak Türkiye'de durum ne yazık ki farklıdır. Hem 10 yıldan bu yana elektronik sayaçlardaki yazılım hatası düzeltilmemekte, hem de dünyada eşi benzeri görülmemiş bir şekilde reaktif enerji oranları daraltılarak küçük ve orta ölçekli sanayi tüketicisine eziyet edilmektedir. Burada Devlet-özel sektör işbirliği ile karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz. Devlet için yasal teknik alt yapısını

hazırlıyor. Özel sektörde, sözde tüketicinin teknik sorunlarını çözüyorum bahanesiyle sürekli değişen versiyonlarla reaktif güç ölçüm pazarlaması yapıyor. TEDAŞ uygulamanın adil olmadığını, elektro-mekanik sayaçlara sahip tüketicilerin elektronik sayaç kullanan tüketicilere nazaran daha fazla avantajlı olduğunu adı gibi biliyor bu nedenle de yasa, kontrol vb. gerekçelerle bu sayaçları söküp yerlerine elektronik sayaçları takıyor. Sayaçı değiştirilerek tuzağa düşen tüketici, inanılmaz masraflara katlanarak kompanzasyon tesisi yaptırsa bile çoğu zaman yeni cezalı reaktif enerji fatura ödemesi gerçeği ile karşılaşmaktan kendisini kurtaramıyor.

Reaktif enerji bedeli ödemekten yırtan ve tek fazdan (220 Volt) beslenen mesken aboneleri ise bu kez Afrika ülkelerinde bile görülmeyen ve çıplak aylık aktif enerji tüketiminin yüzde 15'i oranında Kaçak Kayıp Bedeli ödemek zorunda bırakılıyor. ■

ENERJİ POLİTİK

Doç. Dr. Mitat ÇELİKPALA
Kadir Has Üniversitesi Öğretim Üyesi

'Bahar'ın enerjiye yansımaları...

17 Aralık 2010'da Tunuslu **Muhammed Bouazizi**'nin kendisini yakmasıyla başlayan **"Bahar"**, Arap dünyasını etkisine almış vaziyette. Mısır'da iktidar değişikliğinin bir rejim değişikliğine ve oradan da **"demokratikleşmeye"** gidip gitmeyeceği hâlâ belirsiz. **Kaddafi**'den sonra Libya belirsizlik dönemine girmiş durumda. Yemen'de yönetim değişiyor, Bahreyn'de karmaşa sürüyor. Suriye'de durum gittikçe gerginleşiyor. Suudi Arabistan dahil Körfez'in geri kalanına belirsiz egemen.

Bu gelişmelerin ardında pek de öne çıkmayan ama üzerinde dikkatle durulması gereken bir nokta petrol ve doğal gaz merkezli enerji konusudur. Bu ülkelerin çoğunluğunun petrol ve doğal gaz zengini otoriter rejimler olduğu akla getirildiğinde yaşanan istikrarsızlıklar ve sonrasında oluşacak düzenlerin dünya enerji dengelelerini nasıl etkileyeceği sorusu masada duruyor. Üretim, arz ve fiyatlar ne yönde etkilenecek, şekillenecek? Yeni hatlar ve yeni sözleşmeler mümkün olabilir mi? Yoksa 2007-2008 dönemini hatırlatan ve belki de daha ağır bir enerji faturası ve sonrasında da ekonomik daralma ve krizler zinciriyle bugün Avrupa ve ABD'de yaşananndan daha ağır bir küresel krizle mi karşı karşıya kalınacak?

Bu sorulara şimdiden net cevaplar vermek zor. Irak'ta görüldüğü gibi süreç hiç de istenildiği gibi yürümüyor. Irak 2010 yılında açıklanan yaklaşık 140 milyar varillik rezervle önemli bir unsur. Ancak tüketime sokulamıyor. Üretim tesisleri ve boru hatları terörist saldırılar için en ideal hedef durumunda. Uluslararası oyuncular kaynakları ve üretimi kontrol altına almış durumdadır. Irak'ın altyapısının sisteme sokulması ihtimali ise en çok İran'ı rahatsız ediyor. İran enerji piyasasında Suudi Arabistan'dan sonra gelen konumunu kaybetmek istemiyor. Siyasi sorunlar ve uluslararası gelişmeler İran'ı yeni hatlar için ideal bir oyuncu yapmıyor. Daha da önemlisi İran'ın geleceği belirsiz. Üstüne üstlük Doğu Akdeniz'de Rum Kesiminin yarattığı olumsuz hava gerginliği ve belirsizliği besliyor.

Bu şartlar altında alternatif ve yeni hatlardan enerji taşınması mümkün mü? Nabucco'nun geleceği ne olur? Hazar, Orta Doğu ve Mısır kaynaklarını asli unsurlar olarak tanımlayan proje kaynak bulunması bağlamında sıkıntılı durumda. Türkiye ile Azerbaycan arasında geçtiğimiz ekim ayında yapılan anlaşma, 2016 sonunda devreye girmesi beklenen **"Şahdeniz 2"** projesi kapsamında üretilecek olan doğal gazın Türkiye tarafından alınmasını ve BTC üzerinden taşınmasını öngörüyor. Türkmenistan hattı ise belirsiz. Bu Hazar'ı en azından ilk aşamada hesap dışına atıyor. Diğer öncelikli kaynaklar İran ve Mısır ile geçiş ülkesi konumundaki Suriye'de ise işler gittikçe karışıyor. Irak bir türlü istikrara kavuşturularak sisteme sokulamıyor. Özellikle PKK'nın boru hatlarına yönelik saldırılarından artış da denkleme sokulduğunda yeni hatların inşasının ötesinde var olan hatların kullanımı ve kaynakların geleceği dahi sıkıntılı görünüyor.

Arap Baharı, enerji üretimi ve arzı açısından en azından kısa ve orta vadede bir tür belirsizlik anlamına geliyor. Bunun kimin çıkarına çalışacağı sorusunun cevaplanması girişimi **"Büyük Oyun"**un yeni boyutlarını karşımıza çıkartıyor. Dikkatli olmak gerek.

